

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ УПРАВЛІНСЬКОГО КОНСАЛТИНГУ В УКРАЇНІ

В.В. САМСОНОВА, кандидат економічних наук

Досліджено ринок послуг з управлінського консалтингу в Україні та окреслено перспективи його розвитку.

Консалтинг, управлінське консультування, ринок консалтингових послуг в Україні.

В умовах інтеграції України у світове економічне суспільство питання консалтингового обслуговування набуло великого значення. Необхідність у консалтингових послугах була продиктована недостатнім досвідом управлінського персоналу вітчизняних компаній у сфері раціоналізації управління на основі використання науки і передового досвіду.

Управлінське консультування, як вид консалтингової діяльності, охоплює широкий і динамічний спектр питань, який прямо залежить від попиту на консультаційні послуги та вимог до їх змісту і якості.

Проблеми українських компаній, потенційних споживачів консалтингових послуг, не менш складні, ніж у закордонних колег, але наявність розвиненого ринку консалтингових послуг забезпечує їм швидкість та ефективність вирішення основних питань управлінської діяльності. Дослідження ж українського ринку управлінського консультування показали, що він знаходиться на стадії розвитку.

Аналіз основних досліджень та публікацій. Проблемами розвитку управлінського консультування присвячені роботи провідних вітчизняних і зарубіжних учених: Е. Бейч, С. Бісвас, А. Блінова, В. Верби, Л. Грейнер, Т. Кальної-Дубінюк, В. Коростелева, М. Кропивка, Ю. Лапігіна, К. Макхема, Р. Метцгера, Р. Юксвярава. У процесі еволюції наукової думки підходи до трактування поняття управлінського консалтингу, його місця, ролі та перспектив розвитку удосконалювалися і набували нового змісту. В умовах сучасного інтегрування України у світовий інноваційний простір очевидною постає потреба в дослідженні ринку послуг з управлінського консультування та окресленні перспектив його розвитку.

Мета дослідження. Дослідити ринок послуг з управлінського консалтингу в Україні та окреслити перспективи його розвитку.

Виклад основного матеріалу. В Україні за останні 15 років було здійснено чотири спроби дослідження ринку консалтингових послуг, а саме послуг з управлінського консультування.

Вперше дослідження були проведені у 1995 р. Асоціацією "Укрконсалтинг" за сприяння Агентства з міжнародного розвитку США і фінансувалися Фондом "Євразія" [5]. В результаті дослідження було охарактеризовано діючі на українському ринку консультаційні фірми і, як не парадоксально, серед них не було жодної української консалтингової фірми.

Друга спроба була зроблена Агентством з розвитку підприємництва США у травні 1999 р. [12]. Дане дослідження проводилося серед 200 консалтингових фірм України (переважно філіали крупних іноземних консалтингових компаній), які надають послуги з управлінського консультування. Серед них:

45 % розташовані в Києві; 20 % – у великих містах; 35 % – у невеликих містах України;

близько 5 % – надають консалтингові послуги менше 1 року; більше ніж 40 % працюють від 1 року до 3; 21 % – від 3 до 5 років; 23 % – більше 5 років і 10 % – більше 8 років;

75 % київських консалтингових компаній працюють з великими організаціями-клієнтами;

97 % консалтингових компаній у середніх і невеликих містах – з малими організаціями-клієнтами.

Третя спроба була проведена Українською маркетинговою групою з ініціативи Української асоціації менеджментів-консультантів, з вересня по грудень 1999 р. Ця ініціатива була активно підтримана департаментом управлінського консалтингу фірми "Price Waterhouse Coopers", яка є одним із засновників і активних членів Української асоціації менеджментів-консультантів. Дослідження проводилося у формі безпосередніх персональних інтерв'ю з представниками вищого керівництва 200 провідних міжнародних і національних промислових компаній, що оперують в Україні на консалтинговому ринку і є основними споживачами послуг з управлінського консалтингу.

Результати дослідження дозволили зробити висновок, що "український ринок управлінського консалтингу далекий від того, щоб називатися зрілим" [13], необхідно ще багато зробити для його розвитку і, як наслідок, розвитку економіки України.

Аналітики інтернет-порталу "Топ 9 – тільки професіонали" з 2008 р. ретельно аналізують та відбирають кращі консультаційні фірми в галузі управлінського консалтингу в Україні на предмет відповідності найжорсткішим вимогам споживачів. Це і досвід роботи на ринку, і наявність сертифікатів, ліцензій, стандартів якості, рівень сервісу, швидкість реакції на запити клієнтів, інновації, участь в галузевих виставках, семінарах, конференціях і багато що інше.

На сьогоднішній день на ринку управлінського консалтингу відбулися кардинальні зміни порівняно з 1995 р. Наряду з наданням послуг з управлінського консультування такими корифеями іноземного ринку консалтингових послуг як McKinsey, Boston Consulting Group, Bain, Deloitte Consulting, Accenture, AT Kearney, Booz Allen Hamilton, LEK Consulting, Monitor Group на лідируючі позиції вийшли та швидко завоювали свою нішу і українські компанії, такі як HR-practice, T&D Company, Консалтингова група "Живое Дело", Інформаційний консалтинговий центр "ICIC", КМК Бізнес Тренінг, ProfiT, Advanter Group, Solomon-Development, Український Інноваційний Центр Бізнесу.

Однак, незважаючи на те, що значна кількість українських компаній на сьогоднішній день відчуває необхідність консультаційної допомоги з питань

управління, попит на консалтингові послуги в Україні залишається низьким. Основними причинами цього є:

- низька платоспроможність клієнтів;
- складність отримання об'єктивної інформації про консультаційні фірми та їх можливості;
- неспроможність споживачів оцінити корисність консалтингових послуг;
- складна макроекономічна ситуація та загальне зниження ділової активності;
- відсутність гарантій конкретних результатів і позитивного ефекту від консультування;
- відсутність у споживачів консалтингових послуг культури роботи з незалежними експертами;
- побоювання компаній-клієнтів консалтингових фірм, щодо порушення ними конфіденційності роботи.

Однак, управлінський консалтинг має свої перспективи, адже поступове збільшення попиту на консалтингові послуги відбудеться лише в результаті поліпшення їх якості, зростання професіоналізму вітчизняних консультантів, їх досвіду, удосконалення навичок роботи і методів виконання замовлень.

Для успішного функціонування на ринку консалтингових послуг вітчизняним консалтинговим компаніям, враховуючи багатий досвід світових консалтингових компаній, слід:

- вести активну маркетингову політику;
- розширювати мережу офісів та філіалів по Україні;
- виходити на світові ринки;
- знаходити нових клієнтів та розширювати і розвивати стосунки з існуючими клієнтами;
- орієнтуватися на високу якість надання консалтингових послуг;
- розширювати асортимент послуг з управлінського консалтингу, які б орієнтувались на вирішення складних стратегічних і оперативних завдань діяльності фірм-клієнтів;
- вести жорсткий відбір консультантів, ліцензувати і сертифікувати їх діяльність;
- залучати до роботи випускників МВА з кращих шкіл бізнесу;
- налагоджувати міцні зв'язки з потужними університетами та науковими установами;
- пропонувати клієнтам глибокі інноваційні рішення;
- формувати портфель консалтингових послуг з досліджень, тестування, моделювання, аналізу і розробки стратегій, щоб допомогти клієнтам визначити найкращі способи просування вперед;
- розробити гнучку систему розрахунків з клієнтами;
- надавати консультаційні послуги як приватному бізнесу, так і державному сектору.

Перспективним є перехід вітчизняних компаній – клієнтів консалтингових фірм, на постійне консультаційне обслуговування, що є більш економічним для них; усвідомлення керівництвом компаній – споживачів послуг з управлінського консалтингу, вигоди від залучення

консультантів для вирішення існуючих проблем і отримання нової інформації, ідей, пропозицій.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Як відомо, стратегія розвитку, фінанси та людський ресурс сьогодні – складові успіху будь-якої консалтингової компанії. У свою чергу, для розвитку ринку послуг з управлінського консалтингу необхідно розширення мережі консалтингових компаній, адже для виконання великих проектів або великої кількості середніх проектів потрібні значні ресурси. Від консалтингових фірм вимагатиметься надання не тільки традиційних послуг, але й пропозицій комплексних рішень, постійне підвищення професіоналізму консультантів, висока якість виконання замовлень, дотриманням етичних стандартів, здатних задовольнити потреби клієнтів. Споживачі послуг з управлінського консалтингу мають бути інформовані про діяльність консалтингових компаній на ринку, можливості та переваги залучення професійних консультантів.

Отже, перспективи управлінського консалтингу в Україні залежать від її готовності до нововведень, адаптованості набору послуг до потреб клієнтів, пошуку нових продуктів і ринків, застосування нових методів навчання для внесення змін під час реалізації консультаційних пропозицій.

Список літератури

1. Бейч Э. Консалтинговый бизнес / пер. с англ. Л. Круглов-Морозов, Д. Раевская. – СПб. : Питер, 2006. – 272 с.
2. Бисвас С. Руководство по управленческому консалтингу / С. Бисвас, Д. Твитчелл; пер. с англ. С.В. Гавриленко. – М. : ИД "Вильямс", 2004. – 288 с.
3. Блинов А.О. Управленческий консалтинг корпоративных организаций: [учебник] / А.О. Блинов, Г.Н. Бутырин, Е.В. Добренькова. – М. : ИНФРА-М, 2002. – 192 с.
4. Верба В.А. Організація консалтингової діяльності: [навч. посіб.] / В.А. Верба, Т.І. Решетняк. – К. : КНЕУ, 2000. – 244 с.
5. Консалтинг в Украине. – К. : Ассоциация Укрконсалтинг, 1996.
6. Коростелев В.А. Роль консалтинга в управлении бизнесом: [учеб. пособ.]. – К. : МАУП, 2004. – 252 с.
7. Кропивко М.Ф. Управлінський консалтинг: навчальний посібник / М.Ф. Кропивко, Т.П. Кальна-Дубінюк, М.Ф. Безкровний. – М. : Агроконсалт, 2004. – 344 с.
8. Лапыгин Ю.Н. Основы управленческого консультирования: [уч. пос.]. – [3-е изд., перераб. и доп.]. – М. : Академический Проект, 2006. – 352 с.
9. Макхем К. Управленческий консалтинг / пер. с 3-го англ. изд. – М. : Дело и Сервис, 1999. – 284 с.
10. Юксвярав Р.К. Управленческое консультирование: теория и практика / Р.К. Юксвярав, М.Я. Хабабук, А.Я. Лейманн. – М. : Экономика, 1988. – 210 с.
11. Greiner L.E. and Metzger R.O. Consulting to Management / Englewood Cliffs, N J, Prentice Hall, USA. – 1983.
12. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.dai.kiev.ua.
13. Інтернет-сервер Української асоціації менеджментів-консультантів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.uamc.com.ua.

Исследован рынок услуг по управленческому консультированию в Украине и очерчені перспективы его развития.

Консалтинг, управленческое консультирование, рынок консалтинговых услуг в Украине.

The market of services in the administrative consulting in Ukraine is probed and outlined prospects of his development are suggested.

Consulting, administrative advising, market of consulting services in Ukraine.